

θεῖσα ὑπὸ φίλου ἐπὶ τάφῳ νεοσκαφοῦς. Οἱ ἀναγνώσται τῆς "Εστίας" γνωρίζουσι τὸν αἰφνίδιον καὶ λυπηρὸν θάνατον τοῦ ἀπαρτίσαντος τὴν συλλογὴν ταύτην Γερμανοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐν τοῖς πρώτοις ἀγαπήσαντος τὴν μεσαιωνικὴν ἡμῶν ποίησιν καὶ συντείναντος εἴπερ εἰς καὶ ἄλλος εἰς τὴν ἐκτίμησιν καὶ διὰδασιν αὐτῆς παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις διὰ καταλλήλων ἐκδόσεων. Ἐν μέσῳ τῆς ἀκμαϊοτάτης ἐργασίας ἄγων μόλις τὸ τριακοστὸν ἔβδομον τῆς ἡλικίας ἔτος ἀπέθανε πέρυσιν τῇ 3/15 ἀπριλίῳ ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς Νεαπόλεως, ἀφ' ὧν ἀνέκδοτον τὴν συγγραφὴν ἐκείνην, ὑπὲρ ἧς ἀνέλαβε τὸ τελευταῖον ἐκεῖνο ταξίδιον, ὅπερ ἐπέπρωτο νὰ εἶνε θαυματηφόρον.

Ἐκ τῶν πολλῶν τοῦ Wagner ἐργασιῶν ἰδίᾳ διαφέρουσιν ἡμῖν τοῖς "Ἑλλήσιν αἱ παρ' αὐτοῦ γενόμεναι ἐκδόσεις μεσαιωνικῶν ποιητικῶν κειμένων. Μέχρι τοῦ χρόνου καθ' ὃν, πρὸ ἐνδεκαετίας, ἐξέδωκεν ἐν Ἀγγλίᾳ τὰ Μεσαιωνικὰ ἑλληνικὰ κείμενα (Medieval Greek texts) ὀλίγη μέριμνα εἶχε καταβληθῆ τέως περὶ τὴν τοιαύτην ἡμῶν μεσοχρόνιον φιλολογίαν· αἱ δὲ περὶ αὐτὴν διατρίβουσαι μελέται ὑπῆρχον σπάνιαι καὶ σποραδικαί. Ἄλλ' ἔκτοτε ὡς ἐκ συνθήματος ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐτράπησαν ἐπὶ τὰ τοιαῦτα ἔργα πολλοὶ τῶν τε παρ' ἡμῖν καὶ τῶν ξένων, ἀφ' ἑτέρου δ' ἐγένοντο ἐπαγγελματιῶν ἀνακαλύψεις καὶ ἐκδόσεις μεσαιωνικῶν ἔπων καὶ ποιημάτων. Πλουσιωτάτη δὲ πρόκειται σήμερον ὅλη μετὰ τὰς δημοσιεύσεις τοῦ Μαυροφρύδου, Σάθα, Legrand, Miller, Gidel, Müller, Δεσποῦνη, Μηλιαράκη καὶ τοῦ τὰς γραμμὰς ταύτας γράφοντος.

Εἰς τὴν πλουσίαν ταύτην ὕλην προστίθεται τὸ ἀγγελλόμενον σύγγραμμα ὡς ἀρίστη συμβολή. Τὰ τρία ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ δημοσιευόμενα μεσαιωνικὰ ἔπη ἀντέγραψεν ὁ Wagner κατὰ τὸ τελευταῖον αὐτοῦ ταξίδιον καὶ εἶχεν ἐτοιμάσει σχεδὸν τελείως πρὸς ἐκδοσιν. Ἄλλ' ἔλειπεν ἡ σοβαρὰ καὶ κατὰ μέρος ἐπεξεργασία ἐκείνη, ἣν, ὡς γνωρίζουσιν οἱ εἰς μελέτας ἐν μακρυναῖς βιβλιοθήκαις ἐπιδοθέντες, μόνον ἡ ἡσυχος καὶ καθιστική κατ' οἶκον ἐξονούχισι δύναται νὰ παράσχω. Πρέπει δὲ νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς δυσχερεῖας, αἱ ἐπιφέρειν ἢ ἀπὸ τῶν χειρογράφων ἄλλου, μάλιστα ἀλλογενοῦς, δημοσιεῦσι· ἀνεκδότου φιλολογικῆς συγγραφῆς. Διὰ τοὺς δύο τούτους λόγους οὐ μόνον δὲν θὰ κακίσωμεν τὸν ἐκδόντα τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔργον τοῦ Wagner μετὰ θάνατον διὰ τὰς ἀτελείας καὶ τὴν ἀνεπάρκειαν, ἣν ὡς εἶκός παρουσάζει, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας θάπνευμι αὐτῷ δικαίως τὰς χάριτας ὅτι γοργὰ προσέφερεν εἰς τὸν θανόντα τὴν φιλικὴν ταύτην θυσίαν, ἐκδίδων ἐν μόλις ἔτος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Wagner τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐκεῖνο ὅπερ ἐνέπνευε τὰς τελευταίας του σκέψεις καὶ παρεμύθει τὰς ὑστάτας τοῦ πάσχοντος στιγμὰς. Εἶνε δ' ὁ δεῦτερος οὗτος, ὡς εἶπεν, ἐκδότης, ὁ κ. Δημήτριος Βικέλας, ὃν ἡγάπησαν αἱ Μοῦσαι ὅσον ἐκεῖνος τὸν Wagner, μεθ' οὗ συνέδεον αὐτὸν φιλία παλαιά. Ἀνέλαβε δὲ τὸ ἔργον καίπερ ὁμολογῶν ἐν τῷ προλόγῳ ὅτι τοιαῦτα δημοσιεύσεις δὲν εἶνε τὸ εἰδικὸν αὐτοῦ ἔργον. Ἡμεῖς δ' ἀναγνωρίζομεν ἐν τῇ προθυμίᾳ αὐτοῦ, πλὴν τῶν λόγων τῆς φιλίας καὶ τῆς ἐθνικῆς πρὸς τὸν μεταστάντα εὐγνωμοσύνης

οὗς ἀναφέρει αὐτὸς, καὶ ἰδὶαν τινὰ ἀφορμὴν συμπαθείας πρὸς τὰ ἔργα ἀνδρὸς ὃν αὐτὸς ἐκεῖνος, ἐν Ἀγγλίᾳ διαμείναντα, ἐμύησε τὸ πρῶτον εἰς τὰς χάριτας καὶ τὸν πλοῦτον τῆς δημόδους ἡμῶν γλώσσης, ἣν ὁ κ. Βικέλας, ὡς γνωστὸν, ἐξόχως περιαγαπάει.

Τὰ δημοσιευόμενα τρία ἔπη εἶνε ἡ «Διήγησις Ἀχιλλέως», ὁ «Βίος Ἀλεξάνδρου» καὶ «Τὰ κατὰ Λυδίστρον καὶ Ῥοδάμνην». Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐξεδόθη κατὰ τὸ χειρόγραφον τῆς ἐν Νεαπόλει βιβλιοθήκης. Ἡ ἔκδοσις αὐτοῦ ἀνηγγέλη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ταῦτα γράφοντος τῷ 1876 ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δύο χειρογράφων, τοῦ πολλῶν ἀτελεστερότου Ὁξωνίου καὶ τοῦ τῆς Νεαπόλεως, ἀλλὰ διὰ τοῦς ἐν τῷ προλόγῳ τῆς «Collection de romans Grecs» ἐκτεθέντας λόγους ἡ ἔκδοσις αὕτη ἀνεβλήθη κατ' ἀνάγκην, ἕως τὸν φθινόπωρον τοῦ 1879 ἀντεγράφη τὸ ἔπος καὶ ἐκ τοῦ ἐν Νεαπόλει κώδικος. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ὁ κ. Σάθας ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ «Annuaire de l'association pour l'encouragement des etudes grecques» τοῦ 1879 τὸ ποίημα κατὰ τὸ χειρόγραφον τοῦ Ὁξωνίου. Ἐντεῦθεν ἠδυνάμεθα νὰ ἐπαγάγωμεν κριτικὰς τινὰς παρατηρήσεις περὶ τοῦ κ. Σάθα καὶ τῆς τοῦ Wagner ἐκδόσεως, αἵτινες δὲν εἶνε τοῦ παρόντος. — Ὁ δὲ «Βίος Ἀλεξάνδρου» εἶνε μία τῶν μυθικῶν ἐκείνων παραστάσεων τοῦ βίου τοῦ μεγάλου βασιλέως, αἵτινες βάσιν ἔχουσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τὴν διήγησιν τοῦ Ψευδοκαλλισθέους. Εἶνε δὲ ἐκτεθειμένος ὁ βίος ἐνταῦθα ἐν πολιτικοῖς ἀνομοιοτελεῦσι στίχοις ὑπὲρ τοὺς ἑξακισχιλίους καὶ ἐξεδόθη ἐκ χειρογράφου τῆς Μαρκιανῆς ἐν Βενετίᾳ. Τοῦ ἀξιοπεριέργου τούτου ἔπους γνωρίζομεν καὶ τὸν χρόνον τῆς συντάξεως, τοῦθ' ὅπερ συνήθως δὲν συμβαίνει περὶ τῶν ἄλλων ἐπικῶν ποιήσεων τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ, αἵτινες διεσώθησαν εἰς ἡμᾶς ἀχρονολόγητοι. Ἄλλ' ὁ «Βίος Ἀλεξάνδρου» κατὰ τὴν ἐν τέλει τοῦ ἔπους σημείωσιν συνετάχθη ὥρισμένως τῷ 1388. — Τὸ δὲ τρίτον καὶ τελευταῖον ἔπος, ἡ περὶ «Λυδίστρον καὶ Ῥοδάμνης» ἔρωτικὴ διήγησις ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Μαυροφρύδου ἐν τοῖς Μνημείοις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἀλλ' ἀκέφαλος, ἀτελής καὶ ἐν πολλοῖς ἔχουσα κακίως διὰ τε τὴν κακὴν ὡς φαίνεται κατάστασιν τοῦ κώδικος ἐξ οὗ ἀντεγράφη καὶ τὰ μεταγραφικὰ λάθη, οὐχ ἥττον δὲ καὶ διὰ τὴν περὶ τὸν πολιτικὸν στίχον ρυθμικὴν ἀναισθησίαν τοῦ ἄλλως πολυτίμου ἐκείνου ἀνδρός. Πρὸς τὴν νέαν ταύτην ἔκδοσιν ἐγένετο χρῆσις δύο χειρογράφων ὑπὸ τοῦ Wagner, τοῦ ἐν Νεαπόλει καὶ τοῦ ἐν Leyden τῆς Ὀλλανδίας. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἄλλος τις κώδιξ ἐν τῷ παρὰ τὴν Μαδρίτην Ἑσκουριάλῳ, ὃν ἡ δὲν ἠθέλησε ἡ μᾶλλον δὲν ἠδυνήθη νὰ μελετήσῃ. Τὸ ἔπος τοῦτο ἑξεταζόμενον ἐν παραβολῇ πρὸς τὰλλα μέχρι τοῦδε γνωστὰ μεσαιωνικὰ ἔπη, συγγενεῦει τὰ μάλιστα πρὸς τὰ κατὰ Βέλθανδρον καὶ Χρυσάντζαν, φαίνεται δὲ συνταχθὲν κατὰ τὸν 13<sup>ον</sup> ἢ 14<sup>ον</sup> αἰῶνα.

Ταῦτα ἐν ὀλίγοις καὶ προχείρως περὶ τοῦ ἀξιολόγου τούτου βιβλίου, ὅπερ κοσμεῖται καὶ διὰ φωτογραφικοῦ ἀπεικονίσματος τοῦ πολυπεμποῦς Wagner. Ἐπιφυλασσόμεθα δὲ νὰ γράψωμεν περὶ τῆς ἐκδόσεως ταύτης φιλολογικώτερα καὶ μακρότερα ἀλλαχού. Σ. Π. Α.]

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΠΙΝΑΞ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ

ΤΗΣ

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΥΠΟ

ΜΙΧΑΗΛ Θ. ΧΡΥΣΟΧΟΥ

ἜΙΣ ΚΟΛΙΜΑΚΑ 1:200,000

Τιμᾶται ἐν Ἑλλάδι μὲν δραχμῶν νέων 22, ἐν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ φράγκων 23.